

**3^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ για τα
Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία
«Το δικαίωμα στην ισότητα ενώπιον του νόμου»**

**Πρόεδρος: Ανδριανή Ρούβαλη
Αντιπρόεδρος: Μόνικα Ποντικήδου**

Περιεχόμενα

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου	3
2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία	4
3. Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία	5
4. Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία: ρόλος και αρμοδιότητες	6
5. Άρθρο 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία	7
6.Επεξήγηση Ορολογίας	7
7.Ανάλυση του άρθρου 12 της Σύμβασης με βάση τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής	8
8. Ειδικότερα Ζητήματα	9
9.Ερωτήσεις προς τους Συμμετέχοντες	10
10.Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη	

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας καλωσορίσουμε στην 3η Μαθητική Προσομοίωση: “Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη”, και συγκεκριμένα στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Ως μέλη αυτής της Επιτροπής, καλείστε να ασχοληθείτε με πολύ σοβαρά ζητήματα που άπτονται της ισότητας των ατόμων με αναπηρία ενώπιον του νόμου επί των οποίων καλείστε να υποβάλλετε προτάσεις.

Ο Συγκεκριμένος οδηγός μελέτης συντάχθηκε με την προοπτική να καταστεί αρωγός σας, κατά την διάρκεια της προετοιμασίας σας, αλλά και για να σας βοηθήσει να κατανοήσετε τον ρόλο του ΟΗΕ , στην προσπάθεια προάσπισης των δικαιωμάτων των ατόμων με Αναπηρία.

Θα είμαστε στο πλευρό σας σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας σας. Το μόνο που χρειάζεται κατά την διάρκεια αυτής της μοναδικής εμπειρίας είναι όρεξη και φαντασία.
Καλή επιτυχία και καλή διασκέδαση σε όλους!

Με εκτίμηση,

Πρόεδρος, Ανδριανή Ρούβαλη
Αντιπρόεδρος, Μόνικα Ποντικίδου

2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Διεθνής Σύμβαση για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών . Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη , με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την «ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας».

Βασισμένη στους σκοπούς αυτούς, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία με την Απόφαση 61/611 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη στις 13 Δεκεμβρίου του 2006 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Μαΐου του 2008. Ως διεθνής σύμβαση, δεσμεύει όλα κράτη μέλη που την έχουν υπογράψει και επικυρώσει. Συνολικά 160 κράτη μέλη δεσμεύονται από τις διατάξεις της. Τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία συνοδεύει και ένα Προαιρετικό Πρωτόκολλο, το οποίο επίσης δεσμεύει όσα κράτη το έχουν υπογράψει και επικυρώσει. Η Ελλάδα κύρωσε και τα δύο κείμενα¹

Το κείμενο της Συμβάσεως συνιστά το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές έγγραφο για την προστασία των δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία. Ουσιαστικά, προσπαθεί να εξαλείψει σταδιακά τις διακρίσεις που υφίστανται, διαμορφώνοντας ένα γενικό διεθνές πλαίσιο προστασίας που υπερβαίνει τις διαφοροποιήσεις και τα επιμέρους εμπόδια των εθνικών νομοθεσιών. Η βασική πρωτοτυπία της προαναφερθείσας Συμβάσεως, σε σχέση με παλαιότερα διεθνή συμβατικά κείμενα, είναι ότι προωθεί την κοινωνική προσέγγιση για την αναπηρία, έναντι της παρωχημένης ιατρικής. Κατά βάση καλλιεργεί τη δικαιωματική διάσταση της αναπηρίας, προσπαθώντας έτσι να αντικαταστήσει τις πρόσκαιρου και φιλανθρωπικού τύπου προσεγγίσεις.²

¹ Treaties.un.org. (2017). *UNTC*. [online] Available at: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-15&chapter=4&lang=en [Accessed 4 Oct. 2017].

² Πιέρρος, Β. (2017). *Η προστασία των δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία σε διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο*. [online] Power Politics. Available at: <https://powerpolitics.eu/%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CF%84%CF%8C%CE%BC%CF%89/> [Accessed 5 Oct. 2017].

3. Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και Προαιρετικό Πρωτόκολλο

Η Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία θεωρείται μία από τις πιο σημαντικές που υιοθέτησε ο ΟΗΕ. Ψηφίστηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2006 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Μαΐου του 2008. Ήδη από την πρώτη μέρα υπογράφηκε από 82 κράτη, ενώ μέχρι σήμερα έχει κυρωθεί από 162 κράτη. Συνοδεύεται από το Προαιρετικό Πρωτόκολλο. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στη σύμβαση καλύπτουν όλο το φάσμα της ατομικής και πολιτικής ζωής, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργότερη συμμετοχή στην κοινωνικοοικονομική ζωή. Παράλληλα, αναφέρονται δικαιώματα που υπάρχουν και σε άλλες συμβάσεις του ΟΗΕ, ωστόσο εδώ τονίζεται η σημασία της μη διάκρισης και της παροχής ίσων ευκαιριών. Ο σεβασμός της αξίας των ΑμεΑ, καθώς και η αρχή της ισότητας και μη διάκρισης αποτελούν τους κεντρικούς πυρήνες της Σύμβασης.¹

Η αρχή της ισότητας αναφέρεται στο άρθρο 5,1, ενώ η αρχή της ισότητας απέναντι στον νόμο στο άρθρο 12 της Σύμβασης. Τα κράτη καλούνται να αναλάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα, για την προώθηση της ισότητας. Τέλος, δεν θεωρείται διάκριση εις βάρος των άλλων ατόμων, η υιοθέτηση συγκεκριμένων θετικών μέτρων υπέρ των ΑμεΑ (άρθρο 5,4).

4. Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία : Ρόλος και αρμοδιότητες:²

Η Επιτροπή αποτελείται από 18 ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, οι οποίοι παρακολουθούν την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Τα μέλη της Επιτροπής υπηρετούν μεμονωμένα και όχι ως κυβερνητικοί εκπρόσωποι. Εκλέγονται από κατάλογο προσώπων που ορίζονται από τα κράτη κατά τη διάσκεψη των συμβαλλομένων κρατών για περίοδο τεσσάρων ετών. Η Επιτροπή υιοθετεί μια ευρεία κατηγοριοποίηση των ατόμων με αναπηρίες και επιβεβαιώνει ότι όλα τα άτομα με όλες τις μορφές αναπηρίας πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Διευκρινίζει και προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται όλες οι κατηγορίες δικαιωμάτων στα άτομα με αναπηρίες, προσδιορίζει τομείς στους οποίους πρέπει να προσαρμοστούν τα άτομα με αναπηρία ώστε να ασκούν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους και στους τομείς όπου παραβιάζονται τα δικαιώματά τους και όπου πρέπει να ενισχυθεί η προστασία των δικαιωμάτων. Όλα τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να υποβάλλουν τακτικές εκθέσεις στην Επιτροπή για τον τρόπο εφαρμογής των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση. Τα κράτη πρέπει να υποβάλλουν εκθέσεις αρχικά εντός δύο ετών από την επικύρωση της Σύμβασης και στη συνέχεια, κάθε τέσσερα χρόνια. Η επιτροπή εξετάζει κάθε έκθεση και υποβάλλει προτάσεις και γενικές συστάσεις σχετικά με την έκθεση. Προωθεί τις συστάσεις αυτές, υπό μορφή καταληκτικών παρατηρήσεων, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέρος. Η Επιτροπή συνεδριάζει κανονικά στη Γενεύη και διοργανώνει δύο συνεδρίες ετησίως.

¹ Παρασκευή Νάσκου Περράκη (2016), Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία, Θεωρία-Νομολογία, σελ.358

² Ohchr.org. (2017). *OHCHR / Questions and Answers*. [online] Available at: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/QuestionsAnswers.aspx> [Accessed 5 Oct. 2017].

5.Άρθρο 12 του Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία⁴

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαναβεβαιώνουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν οπουδήποτε το δικαίωμα αναγνώρισης της προσωπικότητάς τους στο νόμο.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες απολαμβάνουν την ικανότητα για δικαιοπραξία σε ίση βάση με τους άλλους, σε όλες τις πτυχές της ζωής.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να παρέχουν πρόσβαση στα άτομα με αναπηρίες, σε σχέση με την υποστήριξη που μπορεί να χρειάζονται κατά την άσκηση της ικανότητάς τους για δικαιοπραξία.
4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη διασφαλίζουν ότι, όλα τα μέτρα που αφορούν στην άσκηση της ικανότητας για δικαιοπραξία, προβλέπουν κατάλληλες και αποτελεσματικές εγγυήσεις, προκειμένου να αποτραπεί η κατάχρηση, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτές οι εγγυήσεις θα διασφαλίζουν ότι τα μέτρα σχετικά με την άσκηση της ικανότητας για δικαιοπραξία σέβονται τα δικαιώματα, τη θέληση και τις προτιμήσεις του ατόμου, είναι απαλλαγμένα από σύγκρουση συμφερόντων και αδικαιολόγητες επιρροές, είναι ανάλογα και προσαρμοσμένα στις περιστάσεις του ατόμου, εφαρμόζονται για το συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα και υπόκεινται σε τακτικό έλεγχο από αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό όργανο. Οι εγγυήσεις είναι ανάλογες με το βαθμό κατά τον οποίο τα μέτρα αυτά έχουν επιπτώσεις στα δικαιώματα και τα συμφέροντα του ατόμου.
5. Σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζουν το ίσο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να αποκτήσουν ή να κληρονομήσουν περιουσία, να ελέγχουν τις οικονομικές υποθέσεις τους και να έχουν ίση πρόσβαση σε τραπεζικά δάνεια, υποθήκες και άλλες μορφές οικονομικής πίστης και διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες δεν στερούνται αυθαίρετα την περιουσία τους.

6. Επεξήγηση ορολογίας:

1.Δικαίωμα στην προσωπικότητα: «Ως προσωπικότητα νοείται το σύνολο των ιδιοτήτων, ικανοτήτων και καταστάσεων, που αφενός μεν προκύπτουν από την υπόσταση του ανθρώπου ως έλλογου και συνειδητού όντος, αφετέρου εξατομικεύουν ένα συγκεκριμένο πρόσωπο.»⁵ Το δικαίωμα ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας κατοχυρώνεται ρητά στο Σύνταγμα (αρ.5 παρ.1) για όλα τα φυσικά πρόσωπα ανεξαιρέτως. Τα άτομα με αναπηρία εντάσσονται προδήλως σε αυτό το πλαίσιο και η πολιτεία οφείλει να προστατεύσει πλήρως τη ζωή, την τιμή και την ελευθερία τους.

2. Ικανότητα Δικαίου: Με το δικαίωμα στην προσωπικότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη η ικανότητα δικαίου: η ικανότητα κάθε φυσικού προσώπου να είναι φορέας δικαιωμάτων, υποχρεώσεων, έννομων σχέσεων και καταστάσεων.

3. Ικανότητα προς δικαιοπραξία: Δικαιοπρακτική ικανότητα είναι η ικανότητα του ανθρώπου να μετέχει ο ίδιος στη δημιουργία και αλλοίωση έννομων σχέσεων και συγκεκριμένα να καταρτίζει αυτοπροσώπως δικαιοπραξίες.⁶

⁴ Esaea.gr. (2017). *ΕΣΑμεΑ | Ε.Σ.Α.μεΑ*. -. [online] Available at: <http://www.esaea.gr/help/86-legal-framework/symbasi/547-symbasi-oie-gia-ta-dikaiomata-ton-atomon-me-anapiria> [Accessed 1 Oct.2017].

⁵ Α. Μανέσης, *Ατομικές Ελευθερίες*. 1982 σελ.116

⁶ Απόστολος Σ.Γεωργιάδης, *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*, Αθήνα 2012 σελ.154

7.Ανάλυση του άρθρου 12 της Σύμβασης σύμφωνα με το Γενικά Σχόλια της Επιτροπής:

Κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς της για την έκδοση Γενικών Σχολίων, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία έχει δημοσιεύσει -περί της ισότητας των ατόμων με Αναπηρία-ένα Γενικό Σχόλιο επί του άρθρου 12. Το εν λόγω Γενικό Σχόλιο υιοθετήθηκε από την Επιτροπή κατά την ενδέκατη συνεδρίαση της, 31 Μαρτίου-11 Απριλίου του 2014. Για την ευχερέστερη κατανόηση του υπό εξέταση δικαιώματος, το Γενικό Σχόλιο θα αποτελέσει σημαντικό μας εργαλείο.

Περίληψη Γενικού Σχολίου 1 περί του άρθρου 12:⁷

Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου επιβεβαιώνεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην προσωπικότητα. Με άλλα λόγια να του αναγνωρίζεται η ικανότητα δικαίου, ώστε να είναι φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και να εντάσσεται στον προστατευτικό κλοιό του νόμου. Τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να δεχτούν πλήρη νόμιμη βοήθεια, όταν αυτή κριθεί απαραίτητη για την προστασία του ατόμου και της περιουσίας τους (12 παρ.1) Παράλληλα, αναγνωρίζεται στα άτομα με αναπηρία η δικαιοπρακτική ικανότητα σε ισότιμη βάση με όλους σε κάθε τομέα της ζωής τους. Συνίσταται στην ικανότητα των ατόμων με αναπηρία να είναι φορείς δικαιωμάτων και να προστατεύονται από προσβολές τρίτων. Η πλήρης προστασία από το νομικό σύστημα κρίνεται απαραίτητη. Το άτομο με αναπηρία έχει κάθε εξουσία να καταρτίζει συναλλαγές με σκοπό τη δημιουργία, τροποποίηση ή παύση έννομων σχέσεων. Ωστόσο, η δικαιοπρακτική ικανότητα διαφέρει από τη νοητική ικανότητα. Η πρώτη συνίσταται στην ικανότητα κατοχύρωσης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (νομική υπόσταση) και την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων(ικανότητα αυτενέργειας). Με άλλα λόγια αποτελεί το κλειδί για την ουσιαστική πρόσβαση του ατόμου στην κοινωνία. Από την άλλη, η νοητική ικανότητα αναφέρεται στην ικανότητα λήψης αποφάσεων. Φυσικά, τα αισθητά ή πραγματικά ελλείμματα νοητικής ικανότητας δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως αιτιολόγηση της άρνησης της νομικής ικανότητας.

Στη νομική υπόσταση εντάσσεται η δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικού γέννησης του ατόμου, η καταγραφή του στους εκλογικούς καταλόγους, η έκδοση διαβατηρίου. Η ικανότητα αυτενέργειας συμπληρώνει την νομική υπόσταση, καθώς παρέχει ουσιαστικά στο άτομο τη δυνατότητα να ενεργεί προς άσκηση των προαναφερθέντων δικαιωμάτων. Η ικανότητα αυτενέργειας είναι αυτή που συχνά απορρίπτεται ή περιορίζεται για τα άτομα με αναπηρία. Ωστόσο, Η δικαιοπρακτική ικανότητα εν τω συνόλω της είναι εγγενές στοιχείο της ανθρώπινης υπόστασης και δεν είναι δυνατόν να περιορίζεται στην περίπτωση των ατόμων με αναπηρία. Άλλωστε η έννοια της νοητικής ικανότητας δεν αποτελεί ένα αντικειμενικά επιστημονικό φυσικό φαινόμενο, αλλά αξιολογείται μέσα στα διαφορετικά πολιτικά και κοινωνικά πλαίσια. Συνεπώς, το άρθρο 12 αντί να μειώσει τη δικαιοπρακτική ικανότητα του ατόμου πάνω σε μία προκατειλημμένη βάση, καλεί το κράτος να παρέχει κάθε είδους βοήθημα και υποστήριξη κατά την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας του ατόμου με αναπηρία.

Η κρατική υποστήριξη ως προς την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας, οφείλει να σέβεται τα δικαιώματα, τη βούληση και τις προτιμήσεις των ατόμων με αναπηρίες και επομένως δεν επιτρέπεται να υποκαθιστούν τη λήψη αποφάσεων. Στο άρθρο 12 δε διευκρινίζεται η μορφή που πρέπει να λάβει η εν λόγω βοήθεια διατηρώντας την ευρύτητα της έννοιας «υποστήριξη». Έτσι, δύναται να περιλάβει τόσο επίσημες όσο ανεπίσημες ρυθμίσεις υποστήριξης ποικίλων τύπων και έντασης.

⁷ ³Ohchr.org. (2017). *OHCHR / General Comments*. [online] Available at: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/GC.aspx>

Ο τύπος και η ένταση της υποστήριξης που παρέχεται θα διαφέρουν σημαντικά λόγω της ποικιλομορφίας των ατόμων με αναπηρίες. Άλλωστε, ορισμένα άτομα με αναπηρία ζητούν απλώς την αναγνώριση της ικανότητάς τους προς δικαιοπραξία και ενδέχεται να μην επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα υποστήριξής τους. Σε κάθε περίπτωση-ακόμα και σε καταστάσεις κρίσης- η ικανότητα προς λήψη αποφάσεων των ατόμων με αναπηρία πρέπει να γίνεται σεβαστή ως συστατικό στοιχείο της ατομικής τους αυτονομίας.

Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 4 του άρθρου 12 αναφέρεται ρητά η υποχρέωση του κράτους να διασφαλίσει κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα προς άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας των ατόμων με αναπηρία. Φάρος αυτών των διασφαλίσεων αποτελούν οι προτιμήσεις και η θέληση του ατόμου σεβόμενες τη βάση ισοτιμίας που πρέπει να υπάρχει. Η αρχή των βέλτιστων συμφερόντων αντί των επιθυμιών και των προτιμήσεων των ατόμων με αναπηρία δεν εφαρμόζεται. Ακόμα και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες -λόγω ανυπέρβλητων δυσκολιών- δεν είναι ξεκάθαρες η θέληση και η επιθυμία τους, ερμηνεύονται κατά προσέγγιση.

Βέβαια, τα άτομα με αναπηρία εκτίθενται στο κίνδυνο να υποστούν "αδικαιολόγητη επιρροή". Ο κίνδυνος αυτός αυξάνεται όταν τα άτομα με αναπηρία βασίζονται στην υποστήριξη άλλων για τη λήψη αποφάσεων. Ενδείξεις που θεμελιώνουν την ύπαρξη αδικαιολόγητης επιρροής ποικίλλουν, όπως ενδείξεις φόβου, επιθετικότητας, απειλής, εξαπάτησης ή χειραγώγησης. Οι διασφαλίσεις για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας πρέπει να περιλαμβάνουν την προστασία από τέτοιου είδους αδικαιολόγητη επιρροή, σεβόμενες πάντοτε τη θέληση και τις επιθυμίες του ατόμου με αναπηρία.

Οι κρατικές διασφαλίσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά και άλλα πρακτικά μέτρα, προκειμένου να διασφαλισθούν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Τα περισσότερα κράτη έχουν παραδοσιακά αρνηθεί την πρόσβαση στην ιδιοκτησία και στη χρηματοδότηση στα άτομα με αναπηρία. Η παράγραφος 5 του άρθρου 12 προσπαθεί να αντικαταστήσει αυτή την άρνηση με κατάλληλους τρόπους υποστήριξης εκ μέρους του κράτους, ώστε τα άτομα με αναπηρία να μη στερούνται θεμελιώδη δικαιώματά τους.

8. Ειδικότερα ζητήματα:

Δικαίωμα αυτενέργειας και η ανάγκη κατοχύρωσής του για τα άτομα με αναπηρία:

Ένα από τα πιο σημαντικά δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, το οποίο συχνά στερούνται είναι το δικαίωμα για αυτενέργεια. Πρόκειται για την ενέργεια που προέρχεται από την ελεύθερη θέληση ή την παρόρμηση του ατόμου και δεν οφείλεται σε ξένη επίδραση. Κατά τους ψυχολόγους, είναι το είδος εκείνο της πράξης που προέρχεται από το ελεύθερο «εγώ», είναι δηλαδή άμεση έκφρασή του. Η αυτενέργεια συχνά αμφισβητείται στις περιπτώσεις ατόμων με αναπηρία λόγω της μειωμένης νοητικής τους ικανότητας. Ωστόσο, το άρθρο 12 καθιστά σαφές ότι δεν πρέπει να τους στερείται. Τα κράτη σε συνεργασία με πρωτοβουλίες των αντίστοιχων αναπηρικών κινημάτων⁸ και παίρνοντας παράδειγμα από παρόμοιες πρωτοβουλίες τους, οφείλουν να αναλάβουν την πρωτοβουλία της συστηματικής υποστήριξής τους, για αυτοοργάνωση, αυτενέργεια και αυτοδιάθεση, έτσι ώστε να πετύχουν την αυτοεκπροσώπησή τους και την αυτό-συνηγορία τους.

⁸ Katsani, T. (2017). *ΕΣΑμεΑ | Ε.Σ.Α.μεΑ. - Συνέδριο για την ψυχική αναπηρία - Το δικαίωμα στην αυτο- εκπροσώπηση και την αυτο-συνηγορία*. [online] Esamea.gr. Available at: <http://www.esamea.gr/pressoffice/press-releases/1407-synedrio-gia-tin-psyxiki-anapiria-to-dikaioma-stin-ayto-ekprosopisi-kai-tin-ayto-synigoriav>.

Αναπηρία και δικαστική συμπαράσταση:⁵

Δικαστική συμπαράσταση είναι η κατάσταση στην οποία τίθεται ένα άτομο κατά τη διάρκεια της οποίας κρίνεται ανίκανο να καταρτίσει ορισμένες ή όλες τις δικαιοπραξίες είτε για να επιχειρήσει έγκυρα κάποιες από αυτές ή το σύνολό τους και χρειάζεται τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη. Συμπαραστατούμενος ονομάζεται αυτός που βρίσκεται υπό καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης. Δικαστικός συμπαραστάτης καλείται το όργανο του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης που αντιπροσωπεύει το συμπαραστατούμενο στις δικαιοπραξίες ή συναινεί σε αυτές.

Σε διάφορες νομοθεσίες το άτομο με αναπηρία υποβάλλεται σε δικαστική συμπαράσταση καθώς θεωρείται ότι λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή εν μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του. Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση αποφασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του πάσχοντος ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγαμη συμβίωση, ή των γονέων ή τέκνων του ή του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως. Στις περιπτώσεις που το άτομο πάσχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου. Ως δικαστικός συμπαραστάτης διορίζεται από το δικαστήριο το φυσικό πρόσωπο που έχει προτείνει το άτομο το οποίο αφορά το μέτρο, εφόσον ο τελευταίος έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του και το προτεινόμενο πρόσωπο κρίνεται κατάλληλο και μπορεί κατά το νόμο να διορισθεί.

9. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες:

1. Με ποιους τρόπους μπορούν τα κράτη να εγγυηθούν την αποτελεσματική και ίση πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην δικαιοσύνη;
2. Πως μπορούν τα κράτη να εγγυηθούν για την ουσιαστική κατοχύρωση του δικαιώματος αυτενέργειας των ατόμων με αναπηρία;
3. Ποια μέτρα θα μπορούσαν να λάβουν τα κράτη, ώστε να διασφαλίσουν το ίσο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να αποκτούν ή να κληρονομήσουν περιουσία, να ελέγχουν τις οικονομικές υποθέσεις τους και να έχουν ίση πρόσβαση σε τραπεζικά δάνεια. Ποιος ο ρόλος της εκπαίδευσης;

10. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη:

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα ατόμων με νοητική αναπηρία και ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας. (2017). [ebook] European Union Agency for Fundamental Rights. Available at: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:rzI6PoMoXFJ:fra.europa.eu/sites/default/files/legal-capacity-intellectual-disabilities-mental-health-problems-factsheet-el.pdf+&cd=5&hl=en&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-b-ab>
2. Δικαιώματα του Ανθρώπου: Ερωτήσεις κι απαντήσεις, Παρούλα Νάσκου Περράκη Available at: www.naskouperraki.gr/wp-content/uploads/2015/01/Nask_Perraki_12_merosA.pdf
3. Νάσκου-Περράκη, Η. (2017). *Η Προσβασιμότητα: ένα νέο δικαίωμα στο διεθνές νομικό πλαίσιο προστασίας των Ατόμων με Αναπηρία* | Παρούλα Νάσκου-Περράκη. [online] Naskouperraki.gr. Available at: <http://www.naskouperraki.gr/>
4. Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία <https://www.esamea.gr/index.php>

⁵ Ελλάδα, Η. (2017). *Η Δικαστική Συμπαράσταση και λεπτομέρειες για τον θεσμό της Δικαστικής Συμπαράσταση στην Ελλάδα*. [online] Amea-blog.blogspot.gr. Available at: http://amea-blog.blogspot.gr/2013/10/blog-post_7289.html [Accessed 5 Oct. 2017].

12. Ηλεκτρονικές πηγές:

1. Treaties.un.org. (2017). *UNTC*. [online] Available at: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-15&chapter=4&lang=en
2. Esaea.gr. (2017). *ΕΣΑμεΑ | Ε.Σ.Α.μεΑ*. -. [online] Available at: <http://www.esaea.gr/help/86-legal-framework/symbasi/547-symbasi-oie-gia-ta-dikaiomata-ton-atomon-me-anapiria>.
3. Ohchr.org. (2017). *OHCHR | General Comments*. [online] Available at: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/GC.aspx>
4. Katsani, T. (2017). *ΕΣΑμεΑ | Ε.Σ.Α.μεΑ*. - *Συνέδριο για την ψυχική αναπηρία - Το δικαίωμα στην αυτο-εκπροσώπηση και την αυτο-συνηγορία*. [online] Esamea.gr. Available at: <http://www.esamea.gr/pressoffice/press-releases/1407-synedrio-gia-tin-psyxiki-anapiria-to-dikaioma-stin-ayto-ekprosopisi-kai-tin-ayto-synigoria>
5. Ohchr.org. (2017). *OHCHR | Questions and Answers*. [online] Available at: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/QuestionsAnswers.aspx>
6. Πιέρρος, Β. (2017). *Η προστασία των δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία σε διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο*. [online] Power Politics. Available at: <https://powerpolitics.eu/%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CF%84%CF%8C%CE%BC%CF%89/>
7. Ελλάδα, Η. (2017). *Η Δικαστική Συμπράσταση και λεπτομέρειες για τον θεσμό της Δικαστικής Συμπράσταση στην Ελλάδα*. [online] Amea-blog.blogspot.gr. Available at: http://amea-blog.blogspot.gr/2013/10/blog-post_7289.html

Βιβλιογραφία

1. Παρασκευή Νάσκου Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία Θεωρία-Νομολογία, 2016, σελ 358
2. Α. Μανέσης, Ατομικές Ελευθερίες. 1982 σελ.116
3. Απόστολος Σ. Γεωργιάδης. Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, Αθήνα 2012 σελ.154